

تکنولوژی آموزشی در لغت از واژه‌های خاص "تکنو" به معنی برخورد سیستماتیک با پدیده‌های علمی، "لوژی" به معنای شناخت، و "آموزش" به معنای فعالیت‌های هدفمندی است که مربیان یا معلمان انجام می‌دهند تا تغییر رفتار یا توانایی تغییر رفتار در فراگیرنده به وجود بیاید. از همین جا مشخص می‌شود که تکنولوژی آموزشی به معنای شناخت پدیده‌ها یا روش‌های دقیق آموزشی برای رسیدن به اهداف آموزشی است.

همان‌طور که گفتیم این یک تعریف لغوی است. اما در تعریف مفهومی باید گفت که تکنولوژی آموزشی شامل تئوری‌ها و اجرای اعمال طراحی، رشد، کاربرد، مدیریت و ارزشیابی فرآیندها و منابع یادگیری می‌شود. این فرآیند از یک سو نگاهی خرد و موشکافانه دارد؛ زیرا برای تسهیل فراگیری به تک تک فراگیران به صورت خرد توجه می‌کند و از سوی دیگر کیفیت آموزشی را به صورت کلی در نظر می‌گیرد و در این راستا به طراحی علمی، رشد علمی، کاربرد و مدیریت این فرآیند می‌پردازد. در کل می‌توان گفت که رشته تکنولوژی آموزشی تلاش می‌کند تا با طراحی دقیق و صحیح نظام آموزشی، به معلم‌ها بیاموزد که چگونه معلمی ورزیده، کاردان و ماهر شوند و تدریس خود را بر پایه بهترین شیوه یادگیری، استوار کنند. این دانش همچنین به مسئولان نظام آموزشی بهترین راه تدوین کتب درسی، مدیریت آموزشی و ارزشیابی آموزشی را نشان می‌دهد.

توانایی‌های لازم:

تکنولوژی آموزشی فرآیند کیفی و خرد است؛ یعنی به یادگیری تک تک انسان‌ها توجه دارد. به همین دلیل دانشجوی این رشته باید نوع دوست، انسان دوست، علاقه‌مند به دانش‌آموزان و در عمل صادق باشد. همچنین لازم است از نظر هوشی، توانایی فوق‌العاده‌ای داشته و دید هنری داشته باشد. در حال حاضر نیز می‌بینیم که دانشجویان توانمند این رشته گاه با وسایل بسیار ابتدایی، وسایل جدید و جالبی خلق می‌کنند. و در نهایت این‌که دانشجوی تکنولوژی آموزشی اگر هدفش ورود به آموزش و پرورش است، نباید ایده‌آل‌گرا باشد چون هنوز تفکر تکنولوژی آموزشی در آموزش و پرورش جا نیفتاده است و فارغ‌التحصیلان این رشته نباید انتظار داشته باشند که آموخته‌های خود را خیلی راحت و بدون هیچ مقاومتی در محیط آموزشی پیاده کنند.

موقعیت شغلی در ایران

فلسفه اصلی این رشته، استفاده از توانایی فارغ‌التحصیلان آن در آموزش و پرورش و سپس صدا و سیما است. اما در عمل می‌بینیم که به دلیل تفکر غلط حاکم بر محیط‌های فوق، تکنولوژیست‌های آموزشی به سختی جذب این مراکز می‌شوند. البته برخی از فارغ‌التحصیلان این رشته جذب مدارس غیرانتفاعی شده‌اند و با ارائه طرح‌های آموزشی برای دوره‌ها و درس‌های مختلف، کارآیی مدرسه را بسیار ارتقاء داده‌اند. عده‌ای از فارغ‌التحصیلان نیز جذب وزارت ارشاد یا کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان می‌شوند و بالاخره برخی از فارغ‌التحصیلان با توجه به توانایی‌هایی که در طی تحصیل کسب کرده‌اند، جذب بازار کار آزاد می‌شوند و به عکاسی آموزشی یا تولید فیلم‌های آموزشی می‌پردازند.

درس‌های این رشته در طول تحصیل

دروس مشترک در گرایش‌های مختلف علوم تربیتی

تاریخ آموزش و پرورش در اسلام و ایران، فلسفه آموزش و پرورش، اصول و مبانی آموزش و پرورش، آموزش و پرورش تطبیقی، آموزش و پرورش ابتدایی راهنمایی و متوسطه، اخلاق اسلامی، روش‌ها و فنون تدریس، روانشناسی عمومی، روانشناسی تربیتی، روانشناسی رشد کودکی و نوجوانی، جامعه‌شناسی عمومی، جامعه‌شناسی آموزش و پرورش، اقتصاد آموزش و پرورش، مقدمات مدیریت آموزشی، مقدمات برنامه‌ریزی آموزشی و درسی، آموزش و پرورش کودکان استثنائی، مقدمات مشاوره و راهنمایی، مقدمات تکنولوژی آموزشی، آشنایی با کتابخانه و اصول کتابداری، روش‌های آماری در علوم تربیتی، سنجش و اندازه‌گیری در علوم تربیتی، مقدمات روش تحقیق در علوم تربیتی.

دروس تخصصی گرایش تکنولوژی آموزشی

سمینار در برنامه‌ریزی درسی و آموزشی، مبانی ارتباط انسانی، اصول طراحی پیام‌های آموزشی، اصول عکاسی، تولید برنامه‌های تلویزیونی، انتخاب، بهره‌برداری و ارزیابی مواد و وسایل آموزشی، تولید مواد آموزشی

گرایش مدیریت و برنامه‌ریزی

گرایش مدیریت و برنامه‌ریزی آموزشی یک رشته میان رشته‌ای است که تلفیقی از رشته‌های روانشناسی، جامعه‌شناسی، فلسفه، مدیریت، آمار، زبان خارجی و مشاوره می‌باشد. هدف این گرایش از یک سو فراهم ساختن فرصت‌های یادگیری هر چه بیشتر برای گروه‌های واجب‌التعلیم و علاقه‌مند به یادگیری و از سوی دیگر تربیت نیروی انسانی ماهر مورد نیاز توسعه اقتصادی کشورها است. در کل مدیریت و برنامه‌ریزی آموزشی، مدیریت بر فعالیت‌های یاددهی و یادگیری به منظور ایجاد تغییرات مطلوب در رفتار یادگیرنده و ارزیابی میزان تحقق این تغییرات است. فارغ‌التحصیل این گرایش به راحتی می‌تواند علاوه بر پیش‌بینی‌های آموزشی یک کشور، مراحل برنامه‌ریزی آموزشی و مدیریت بر اجرای آن را ترسیم کند و با روش‌های بهتر آموزشی، راهنما و مشاور خوبی برای یادگیرندگان باشد.

: توانایی‌های لازم

فلسفه، جامعه‌شناسی، ریاضیات، آمار، اقتصاد و زبان انگلیسی در این رشته کاربرد و اهمیت بسیاری دارد. دانشجوی این رشته باید نسبت به محیط‌های آموزشی جامعه خود، دید عمیقی داشته باشد و روش آموزش کشور خود را بداند تا ظرافت‌های رفتاری دانش‌آموزان را درک کند و در نهایت به تشریح و تشکیل یک برنامه‌ریزی آموزشی صحیح بپردازد.

: موقعیت شغلی در ایران

امروزه آموزش با همه جنبه‌های زندگی ما ارتباط تنگاتنگ دارد و هر اندازه که جامعه ما پیچیده‌تر شود، آموزش و پرورش نقش مهم‌تری در حل مسائل آتی و رشد انسان‌ها پیدا می‌کند. به همین دلیل موقعیت‌های شغلی بسیاری برای فارغ‌التحصیلان این گرایش وجود دارد. تا جایی که بسیاری از کارشناسان مدیریت و برنامه‌ریزی آموزشی آینده شغلی این گرایش را در کشور ما، بسیار امیدبخش و ایده‌آل می‌دانند و معتقدند که فارغ‌التحصیلان مدیریت و برنامه‌ریزی آموزشی باید آینده خود را در فردا ببینند. چون کشور ما، یکی از کشورهای در حال رشد و توسعه است و بدون بهره‌گیری از شاخه‌های مختلف آموزشی، نمی‌تواند توسعه همه جانبه داشته باشد. در حال حاضر فارغ‌التحصیلان این گرایش در درجه اول جذب آموزش و پرورش می‌شوند. تعدادی نیز در سازمان‌های دولتی از جمله سازمان‌های مدیریت و برنامه‌ریزی و برنامه‌بودجه فعالیت می‌کنند. گفتنی است که فارغ‌التحصیلان مدیریت و برنامه‌ریزی آموزشی مجوز تأسیس آموزشکده‌های درسی را دارند و در صورت داشتن سرمایه لازم، می‌توانند در این زمینه فعالیت کنند.

:دروس تخصصی گرایش مدیریت و برنامه‌ریزی آموزشی

اصول مدیریت آموزشی ، روانشناسی اجتماعی در تعلیم و تربیت ، سازمان و قوانین آموزش و پرورش ایران، اصول برنامه‌ریزی آموزشی، مبانی امور مالی و تنظیم بودجه در آموزش و پرورش، اصول برنامه‌ریزی درسی، کاربرد مقدمات کامپیوتر در مدیریت آموزشی، اصول حسابداری، روابط انسانی در سازمان‌های آموزشی، نظارت و راهنمایی‌های تعلیماتی، راهنمایی تحصیلی و شغلی، مسائل

نوجوانان و جوانان، آموزش بزرگسالان، برنامه‌ریزی آموزش ضمن خدمت، مدیریت اسلامی، پروژه تحقیقاتی (سمینار)، کار عملی مدیریت در آموزشگاه، کار عملی در سازمان‌ها، متون زبان خارجه (در برنامه‌ریزی آموزش درسی)، متون زبان خارجه در مدیریت آموزشی.

گرایش آموزش و پرورش پیش‌دبستانی و دبستانی

آموزشی که از زمان تولد آغاز و تا شروع اولین کار رسمی دبستان در پایان ششمین سال زندگی کودک ادامه می‌یابد، بسیار مهم است. زیرا کودکان در چنین سال‌هایی، مراحل مهم و حساس زندگی خود را از نظیر شخصیتی، اجتماعی و آموزشی پشت سر می‌گذارند، و در واقع 6 سال اولیه زندگی از لحاظ رشد هوش و شکل‌گیری شخصیت دورانی سرنوشت‌ساز است. از سوی دیگر آموزش و پرورش دبستانی مهم‌ترین حلقه از حلقه‌های نظام آموزش و پرورش کشور است و کودکان در این دوره در مراحل بسیار مهم رشد جسمانی، عاطفی، ذهنی به سر می‌برند، از همین‌رو توجه به این دوره از آموزش و پرورش باید از اولویت خاصی برخوردار باشد. هدف گرایش آموزش و پرورش پیش‌دبستانی و دبستانی تربیت متخصصانی است که بتوانند قوای جسمی، عاطفی، روانی، اجتماعی و اخلاقی کودکان پیش‌دبستانی و دبستانی را پرورش دهند.

: توانایی‌های لازم

تعلیم و تربیت بیش از آنکه علم باشد، فن و هنر است و یک معلم یا مربی باید به یاری فن و هنر خویش مراحل یادگیری را هدایت کند. به همین دلیل دانشجوی این گرایش باید فردی خلاق بوده و از اطلاعات عمومی نسبتاً گسترده و فن بیان خوبی برخوردار باشد و در نهایت از کار با کودکان لذت ببرد.

: موقعیت شغلی در ایران

فارغ‌التحصیل این گرایش علاوه بر کار در آموزش و پرورش و مهد کودک‌ها و آمادگی‌ها در صورت داشتن سرمایه لازم می‌تواند مجوز تأسیس مهد کودک و آمادگی را بگیرد و در این زمینه به طور خصوصی فعالیت کند. همچنین می‌تواند در مراکز مرتبط با کودکان مانند کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان یا سازمان بهزیستی به عنوان کارشناس حضور داشته باشد.

:دروس تخصصی گرایش آموزش و پرورش دبستانی و پیش‌دبستانی

آموزش و پرورش پیش‌دبستانی و دبستانی، بهداشت و تغذیه مادر و کودک، اصول بهداشت و کمک‌های اولیه، تفاوت‌های فردی کودکان، روانشناسی بازی، مدیریت مراکز پیش‌دبستانی و دبستانی، آشنایی با مفاهیم و روش تدریس ریاضیات، آموزش هنر، تهیه و کاربرد وسایل مواد آموزشی، کاردستی و مهارت‌های فنی، مشاهده (کارورزی) زبان‌آموزی، قصه‌گویی و نمایش خلاق، کار و آشنایی با طبیعت و زندگی اجتماعی، حرکت ورزشی و سرودهای خاص کودکان، مشاوره کودک، روانشناسی آموزش خواندن، ادبیات کودکان، آشنایی با فعالیت‌های تربیتی - اجتماعی، روش تدریس علوم تجربی و اجتماعی، تربیت بدنی (ورزش و بازی‌های دبستانی)، کارورزی دبستان.

:گرایش آموزش و پرورش کودکان استثنایی

کودکان و دانش‌آموزان استثنایی به پنج گروه عقب‌مانده ذهنی و معلول جسمی، ناشنوا و نیمه‌شنوا، نابینا و نیمه‌بینا، ناسازگار و تیزهوش تقسیم می‌شوند و در هر گروه شرایط خاصی برای تعلیم و تربیت آنها وجود دارد. هدف از آموزش و پرورش کودکان استثنایی فراهم آوردن فرصت‌های مناسب و امکانات آموزشی ویژه برای این دسته از کودکان است. در این گرایش به کودکان دارای مشکلات ذهنی و جسمی بیشتر پرداخته می‌شود و متخصصان کودکان استثنایی تلاش می‌کنند تا با توجه به ویژگی‌های عقلانی و جسمانی آنان، توانایی‌های ذهنی و جسمی آنها را به حداکثر برسانند.

: توانایی‌های لازم

دانشجوی این رشته باید صبر و حوصله بسیار داشته و عشق و علاقه وافری به تعلیم و تربیت کودکان استثنایی داشته باشد. در این رشته خلاقیت و تسلط بر فنون و روش‌های آموزش، حرف اول را می‌زند.

: موقعیت شغلی در ایران

فارغ‌التحصیلان این رشته می‌توانند به عنوان دبیر یا مربی در مدارس دانش‌آموزان استثنایی (عقب‌مانده ذهنی) و مراکز نگهداری کودکان عقب‌مانده ذهنی فعالیت کنند همچنین می‌توانند کارشناس گزینش و تشخیص کودکان عقب‌مانده ذهنی در مؤسسات گوناگون از قبیل وزارت آموزش و پرورش و سازمان بهزیستی کشور شوند.

دروس تخصصی گرایش آموزش و پرورش کودکان استثنایی

فیزیولوژی، روانشناسی عقب‌ماندگی‌های ذهنی، آموزش و پرورش عقب‌ماندگان ذهنی، اختلالات رفتاری - عاطفی، اختلالات گویایی، اختلالات یادگیری، گفتاردرمانی، روش‌های تغییر رفتار، آزمون‌های تشخیص عقب‌ماندگی‌های ذهنی، بهداشت و کمک‌های اولیه، روش‌های مشاوره و مصاحبه، بازی و حرکت درمانی، تهیه مواد و وسایل آموزشی و کمک آموزشی، روش تدریس علوم تجربی و اجتماعی، روش تدریس ریاضی، روش تدریس زبان فارسی، کارورزی در روش‌های تدریس، روش‌های بازپروری حسی - حرکتی، روش‌های بازپروری حرفه‌ای، روش‌های بازپروری اجتماعی، کارورزی در روش‌های بازپروری